

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

Комітет з питань правової політики та правосуддя

01008, м. Київ-8, вул. М. Грушевського, 5, тел.: 255-35-84

№ 04-29/18-1135 (69336)

"16" березня 2016 р.

КОЛІСНИКУ А. І.

Шановний Антоне Івановичу!

У Верховній Раді України розглянуто Вашу електронну петицію з пропозиціями внести зміни до виборчого законодавства та за дорученням Першого заступника Голови Верховної Ради України повідомляємо про таке.

Відповідно до положень статті 23-1 Закону України «Про звернення громадян» (далі – Закон) електронна петиція, адресована відповідно Президенту України, Верховній Раді України, Кабінету Міністрів України, розглядається у порядку, встановленому цією статтею, за умови збору на її підтримку не менш як 25000 підписів громадян протягом не більше трьох місяців з дня оприлюднення петиції.

Електронна петиція, яка в установлений строк не набрала необхідної кількості голосів на її підтримку, після завершення строку збору підписів на її підтримку розглядається як звернення громадян відповідно до Закону.

За приписом частини першої статті 38 Конституції України громадяни мають право брати участь в управлінні державними справами, у всеукраїнському та місцевих референдумах, вільно обирати і бути обраними до органів державної влади та органів місцевого самоврядування.

Конституція України має найвищу юридичну силу. Закони та інші нормативно-правові акти приймаються на основі Конституції України і повинні відповідати їй (частина друга статті 8).

Відповідно до пункту 20 частини першої статті 92 Основного Закону організація і порядок проведення виборів і референдумів визначаються виключно законами України.

Питання, пов'язані з організацією та порядком проведення виборів в Україні, регулюються законами України «Про місцеві вибори», «Про вибори народних депутатів України», «Про вибори Президента України» та іншими.

Необхідно зазначити, що Конституційний Суд України, проаналізувавши положення Основного Закону України, дійшов висновку, що вирішувати «питання щодо самої організації виборів народних депутатів України, в тому числі утворення виборчих округів і виборчих дільниць, утворення виборчих комісій та визначення їх повноважень, встановлення порядку складання списків виборців, висування і реєстрації кандидатів у народні депутати України у зазначених виборчих округах, проведення передвиборної агітації, фінансування виборчої кампанії, голосування, підрахунку голосів, встановлення результатів виборів у багатомандатному загальнодержавному і одномандатних виборчих округах та в цілому» відповідно до статей 3, 6, 8 та 19 Конституції України є компетенцією Верховної Ради України (п.3 мотивувальної частини Рішення Конституційного Суду України від 26 лютого 1998 року № 1-13/98).

Європейська комісія «За демократію через право» (Венеціанська комісія) в своїх рекомендаціях зазначає, що вибори, які відповідають спільним для європейського доробку засадам, на які спирається справді демократичне суспільство, мають проводитися з дотриманням таких основних норм: виборче право має бути загальним, рівним, вільним і прямим при таємному голосуванні. Крім того, вибори мають проводитися регулярно. За умови дотримання згаданих принципів застережень щодо вибору будь-якої виборчої системи немає (розділ I, підпункт 4 розділу II Керівних принципів щодо виборів, прийнятих на 51-й пленарній сесії, 5-6 липня 2002 року).

Венеціанська комісія також зазначає, що виборчі системи можуть переслідувати різні, інколи навіть суперечливі політичні цілі, серед яких, зокрема, забезпечення справедливого представництва партій та уникнення фрагментації партійної системи, заохочення тісного зв'язку між виборцями та представниками «їхнього» виборчого округу або можливість забезпечення обрання жінок, представників меншин або експертів через закриті партійні списки тощо. При цьому, доречність виборчої системи визначається відповідно до того, чи буде вона справедливою з огляду на місцеві умови та проблеми (пункт 178 Доповіді про виборче законодавство та виборчу адміністрацію в Європі, ухваленої Венеціанською комісією на її 67-й пленарній сесії 9-10 червня 2006 року).

При цьому щодо виборчих бар'єрів Венеціанська комісія, зокрема, зазначила, що роль, яку відіграють бар'єри, відрізняється залежно від того, наскільки вони високі, та від партійної системи у кожній країні. Вибір низького бар'єра усуває лише дуже малі партії, що ускладнює формування стабільних більшостей в асамблеях (пункт 76 Доповідь про виборчі системи: огляд можливих розв'язків та критерії вибору, ухвалена Венеціанською комісією на 57 пленарній сесії 12-13 грудня 2003 року).

Варто також зауважити, що Європейський суд з прав людини, зокрема у Рішенні в справі «Матьє-Моен і Клерфет проти Бельгії» зазначив, що відносно способу формування «законодавчого корпусу» у статті 3 Першого Протоколу до Конвенції про захист прав людини і основних свобод йдеться

лише про необхідність організації «вільних» виборів, що проводяться «з розумною періодичністю», «шляхом таємного голосування» і «в таких умовах, які забезпечать вільне волевиявлення народу». Відповідно, будь-яка виборча система повинна оцінюватися в світлі політичного розвитку країни, за умови, що система забезпечуватиме «вільне волевиявлення» (пункт 54 зазначеного Рішення).

Необхідно зауважити, що Венеціанська комісія у своєму Висновку щодо Закону України «Про вибори народних депутатів України», ухваленому на 66 пленарній сесії 17-18 березня 2006 року, рекомендувала скасувати можливість голосувати проти всіх кандидатів, оскільки така можливість є незвичною для усталених демократій. Це може посилити політичну апатію населення. Це також може створити у виборців ілюзію, що їхнє голосування мало значення, тоді як їхній голос насправді не є таким (пункт 78). Венеціанська комісія також зазначає, що система негативного голосу надає виборцям можливість висловити роздратування щодо кандидатів або партій/блоків у виборчому бюлетені. Таким чином, однак, може бути посилена політична та партійна апатія серед населення, якщо виборці можуть просто відкидати кандидатів або партії замість того, щоб приймати (часто нелегке) рішення, хто є кращим (найкращим або найгіршим) кандидатом або партією. У принципі виборці повинні заохочуватись голосувати за кандидатів або партію, яка їм подобається, і таким чином брати на себе відповідальність за орган, який обирається (пункт 142 Доповіді «Про виборче законодавство та виборчу адміністрацію в Європі», ухваленої 9-10 червня 2006 року).

З повагою

Голова Комітету

Р.П. КНЯЗЕВИЧ